

Innhold

Grep om fortiden	11
1 Idéhistoriefagets idéhistorie: Et faghistorisk blikk på norsk idéhistorie og den annen front.....	15
<i>Vidar Enebakk</i>	
Winsnes og <i>Den annen front</i>	16
Svendsen og «den annen front»	18
Livet på brakka	20
Myten om «det moderne».....	22
Humaniorakrise?	25
Fra den annen front til de to kulturer.....	27
Den postmoderne tilstanden	29
2 Begrepshistorie som idéhistorisk praksis.....	35
<i>Helge Jordheim</i>	
Begrepet «sivilisasjon».....	36
Begrepshistorie i generell forstand: metode	39
Begrepshistorie i spesiell forstand: teori	43
Konklusjon.....	50
3 Cambridge-skolen: Metodekritikk og forskningsresultater	53
<i>Thomas Krogh</i>	
Hvordan skrive idéhistorie?.....	55
Kontekst	58
Talehandlingsteori.....	59
Forskningsresultatene til Skinner	62
Pocock og den machiavelliske tradisjonen	64

4	Diskursanalyse før diskursanalysen: Victor Klemperers analyse av Det tredje rikes språk	67
	<i>Nils Gilje</i>	
	Historisk-politisk kontekst	69
	LTI – <i>Lingua Tertii Imperii</i>	71
	LTI og romantikkens språksyn	72
	<i>Voces populi</i>	75
	Rekonstruksjon av Klemperers analysestrategi	77
	Filosofene og jødespørsmålet	79
	Den filosofiske antisemittismens genealogi	82
5	Om å bruke Foucault: Fire metodestrategier	87
	<i>Espen Schaanning</i>	
	Første metodestrategi: Identifiser de vitensfeltene (diskursene) du vil ta for deg	88
	Andre metodestrategi: Rett blikket «oppover», ikke «nedover»	90
	Tredje metodestrategi: Kartlegg vitensproduksjonsmidlene	95
	Fjerde metodestrategi: Analyser forbindelseslinjene mellom de ulike vitensfeltene	96
	Konklusjon	100
6	Kampen om fortidens stemmer: Birgitta av Sverige og senmiddelalderens politiske kanon	101
	<i>Unn Falkeid</i>	
	Historiens andre stemmer	102
	Kirkens babylonske fangenskap	105
	Pavekritikk	106
	I godt selskap	108
	Politisk og religiøs tale	110
	Enken i Roma	111
	Enkemotivet hos Petrarca og Cola di Rienzo	112
	Utsyn	114
	Konklusjon	115

7	Om å tenke med kvinner i middelalderen: Kjønnsperspektiver og kognitive perspektiver i idéhistorisk forskning.....	119
	<i>Line Cecilie Engh</i>	
	Hvordan tenker vi?.....	121
	Kvinnen som alle fantaserte om.....	124
	Kvinner er gode å tenke med	126
	Implikasjoner og utdypninger: Å tenke samfunnet som en kvinne	129
	På den andre siden av teksten.....	132
8	Sjanger som nøkkel i historisk lesning av tidligmoderne tekster	137
	<i>Anne Helness</i>	
	Sjanger som kommunikasjonsmiddel.....	138
	Reiselitteratur.....	139
	Ramusios <i>Navigazioni et viaggi</i>	141
	Tittelsiden som paratekst.....	143
	Dedikasjonen som paratekst.....	147
	Sjanger, paratekst og kommunikasjonskontekst	149
9	Fra Akropolis til Akershus, og tilbake igjen: Antikkforskning, tradisjon og resepsjon	153
	<i>Christine Amadou</i>	
	«Fødselshjelpar for det heimlege»	154
	«Allerede de gamle grekerne ...».....	156
	Tradisjon.....	157
	Resepsjon.....	159
	Virkningshistorie	162
	Ideologisk bruk.....	163
10	«Sansningens kilde og talens utspring»: Bilder som idéhistoriske kilder i førmoderne kultur	169
	<i>Kristin B. Aavitsland</i>	
	Den visuelle vendingen	169
	Visuell retorikk i europeisk middelalder	171
	Å stimulere tankearbeid: Kognitive metabilder	172

Å organisere kunnskap: Diagrammer og tankekart.....	175
Ikke-verbal argumentasjon: Bilderetorikk i det offentlige rom.....	180
Avslutning.....	182
11 Interkulturell og global idéhistorie	185
<i>John Ødemark</i>	
Det globale som overordnet analytisk kategori	187
En kulturelt inkluderende idéhistorie	188
Deprovincialiseringen av Europa	190
Det estetiske kulturbegrepet – og det antropologiske	192
Naturvitenskapen som overkulturell målestokk	193
Oversettelse i asymmetriske forhold	194
Analytiske perspektiver på global og interkulturell idéhistorie.....	196
Det globale som subjektivt aktørbegrep	197
Det globale som objektiv skala	199
Fra sammenligning til oversettelse	201
Oppsummering.....	203
12 Filosofi som idéhistorisk objekt	207
<i>Thor Inge Rørvik</i>	
Den filosofihistoriske rammefortellingen	209
Kant som filosofihistoriker	210
Rammefortellingens liv etter Kant	213
Det idéhistoriske perspektivet	215
Pufendorf, Thomasius og forståelser av filosofihistorien	217
Konklusjon.....	222
13 Barnet mellom idé og kropp: Om endringer i oppfatninger av barn og barndom i historien	225
<i>Ellen Schruppf</i>	
Det strukturerte barnet	227
Det kulturelle barnet	229
Det fysiske barnet – den materielle vendingen	229
Boligen	231
Arbeid og plikter	234
Sykdom og død	236
Barnet mellom idé og kropp – avsluttende refleksjoner	237

14	Digitale metoder og materialer	241
	<i>Mats Malm</i>	
	Visualisering og kartfunksjoner	243
	Tekster.....	244
	Tematisk utvinning og analyse: to eksempler.....	245
	Intertekstualitet, plagiat, slektskap	248
	Redskaper til skrivebordet	249
	Bokhylla.no.....	250
	Oppsummering.....	251
15	Bøkernes kraft: Bokhistoriske perspektiver i idéhistorien	255
	<i>Ellen Krefling</i>	
	Hva er bokhistorie?	256
	Darnton og kommunikasjonskretsløpet.....	259
	Tre bokhistoriske perspektiver	260
	Utvidelser av tekstbegrepet: Holbergs <i>Peder Paars</i> og Mores <i>Utopia</i> som eksempler	262
	En bokhistorisk tilnærming til et 1700-tallstidsskrift	266
	Konklusjon.....	269
16	Idéhistorie, teologi – og Fadervår	273
	<i>Reidar Aasgaard</i>	
	Forholdet idéhistorie og teologi: noen refleksjoner	274
	Metoder for teksttolkning i bibelvitenskapen.....	275
	Bibelvitenskapens metodemangfold	277
	Fadervår og forforståelse.....	278
	Fadervår og litterær analyse	279
	Fadervår i tekstkonteksten	282
	Ideologikritisk analyse.....	283
	Redaksjonshistorie.....	284
	Formhistorie.....	287
	Den historiske Jesus – og den postkoloniale?	288
	Resepsjonshistoriske lesninger.....	290
	Konklusjon.....	291
	Om bidragsyterne	293
	Stikkord	297